

The background is a dark grey chalkboard with various white chalk sketches. On the left, there is a detailed drawing of a microscope. Above it, a globe of the Earth is sketched. In the bottom right corner, there are sketches of a percentage sign, an exclamation mark, and a right-angle symbol. The overall theme is scientific and educational.

4. Mechanický pohyb obyvatel

Ze0132 Geografie obyvatelstva a sídel

Mechanický pohyb (mobilita) obyvatel

- Změna v zařazení jedince v nějakém systému určených jednotek (útvary)
  - Prostorová mobilita (prostorové – regionální struktury) x sociální
1. Periodicita a délka trvání:
    - a) trvalé
    - b) dočasné (denní, týdenní, měsíční, sezónní)
  2. Směr pohybu: koncentrační, dekoncentrační, neutrální
  3. Organizace pohybu: živelný, plánovaný, řetězová migrace
- Příčiny a motivace: ekonomické a mimoekonomické (politické, kulturní, náboženské, environmentální...), push a pull faktory
  - Početnost skupin: individuální, skupinové, masové
  - Prostorový průběh: přímé, po etapách, hierarchický charakter
  - Vnitřní a vnější (zahraniční) – rozdíl v metodikách zjišťování, spolehlivosti dat, způsobech evidence, různá kvalita dat a jejich problematická srovnatelnost!

Mechanický pohyb obyvatel

- **Mechanický pohyb** obyvatelstva nebo také prostorová, regionální či geografická mobilita obyvatelstva zahrnuje všechny typy přemísťování (změny lokalizace) člověka
- 4 typy:
  - Migrace (stěhování) obyvatelstva
  - Dočasné změny pobytu (sezónní migrace)
  - Dojíždka do zaměstnání
  - Nepravidelné dočasné pohyby obyvatelstva

Příčiny migrace

- Ekonomické
    - rozdělení na bohatý Sever a chudý Jih a prohlubování těchto rozdílů v čase
    - nezaměstnanost
  - Ekologické
    - znečištění, desertifikace...
  - Politické
    - Politická nestabilita, války, náboženská svoboda
  - Kulturní
    - Etnické enklávy, migrační řetězce
  - Psychologické
    - modernizace společnosti, snaha poznávat nové
-
- Vliv na cílovou populaci: na politické, ekonomické, sociální, demografické a kulturní prostředí
  - Díky procesu globalizace vyvstává potřeba koordinovat migrační politiku na nadnárodní, kontinentální úrovni

Kdo migruje?

- Dobrovolně – mladí, zdraví, v produktivním věku
- Nuceně – uprchlíci
- Sjednocení rodiny
- „Zpáteční migrace“ – dočasná
- Současná mezinárodní migrace
  - 20–30 milionů nezdokumentovaných migrantů
  - Z rozvojových do vyspělých států (za prací, z důvodu ekonomické nebo jiné nestability)
  - Z vyspělých do rozvojových států (1/3 migrantů) – jazyk, kultura, náboženství, političtí uprchlíci
  - Migranti „s bílými límečky“:
    - 25 % doktorů vystudovaných v Africe pracuje v zahraničí (pracovní a platební podmínky, politická nestabilita)
    - Učitelé a doktoři za lepším platem (např. z Kuby)
    - Političtí uprchlíci

TOTAL INTERNATIONAL MIGRANT STOCK BY REGION AND SEX, MID-YEAR 2020

Global

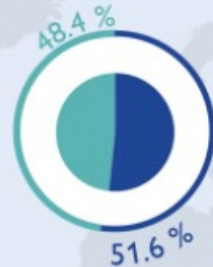
281 million

51.9% ♂ ♀ 48.1%

Northern
America
58.7 m
●●●●●

Europe
86.7 m
●●●●●●●●

Asia
85.6 m
●●●●●●●●

Latin America
and the
Caribbean
14.8 m
●●

Africa
25.4 m
●●●●

Oceania
9.4 m
●

● MALE

● FEMALE

● 10 m

Source: United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2020).
International Migrant Stock 2020.

© IOM GMDAC 2021 www.migrationdataportal.org

Vnitřní x vnější migrace

Vnitřní:

- Registruje se v ČR od r. 1950
- Hlášení o stěhování
- Čtvrtletní publikace v Pohybech obyvatelstva
- Stěhování přes hranice obcí a v Praze přes hranice urbanistických obvodů

Vnější:

- Příčiny migrací se mění v čase, obecně roste význam ekonomických, ekologických a politických příčin
- Důsledky migrací: mění se celosvětové rozmístění obyvatelstva, jeho struktura
- Rozdílný dopad pro imigrační a emigrační oblast (demografický, ekonomický)
- Organizace a servery zabývající se migracemi: UN.org/popin, IOM.int, IOM.cz, UNHCR.ch, cizinci.cz, migraceonline.cz

Významné migrace

- **Stěhování národů** (5.–6. st.)
- **Emigrace do zámoří** – 1820–1959 imigrovalo do USA 41,5 mil. obyvatel, do Kanady 1851–1957 asi 7,5 mil. osob
- **Mezikontinentální pohyb otroků z Afriky do Ameriky** (1520–1850) – 10–20 mil. obyvatel
- V letech 1840–1947 emigrovalo z Číny asi 12 mil. osob, především do Thajska, Malajsie, Indonésie, Singapuru a Vietnamu
- **Vytvoření Izraele** = cca 1,5 mil. palestinských uprchlíků
- Velké přesuny obyvatelstva během **druhé světové války**
- V poválečném období vysídlení asi 30 milionů lidí (např. Němců z východní Evropy)
- Masová nucená migrace následovala rozdělení Indie a Pákistánu, které si vynutilo přesuny téměř 18 milionů lidí
- V osmdesátých a devadesátých letech - vlny migrace v Somálsku a Etiopii (občanská válka a sucha), v „Kurdistanu“ (z Iráku do Turecka a Iránu), v Jugoslávii
- Významné jsou také pracovní migrace (SRN, Turecko, Arabské státy) v 70. letech
- **Uprchlíká krize 2011–**

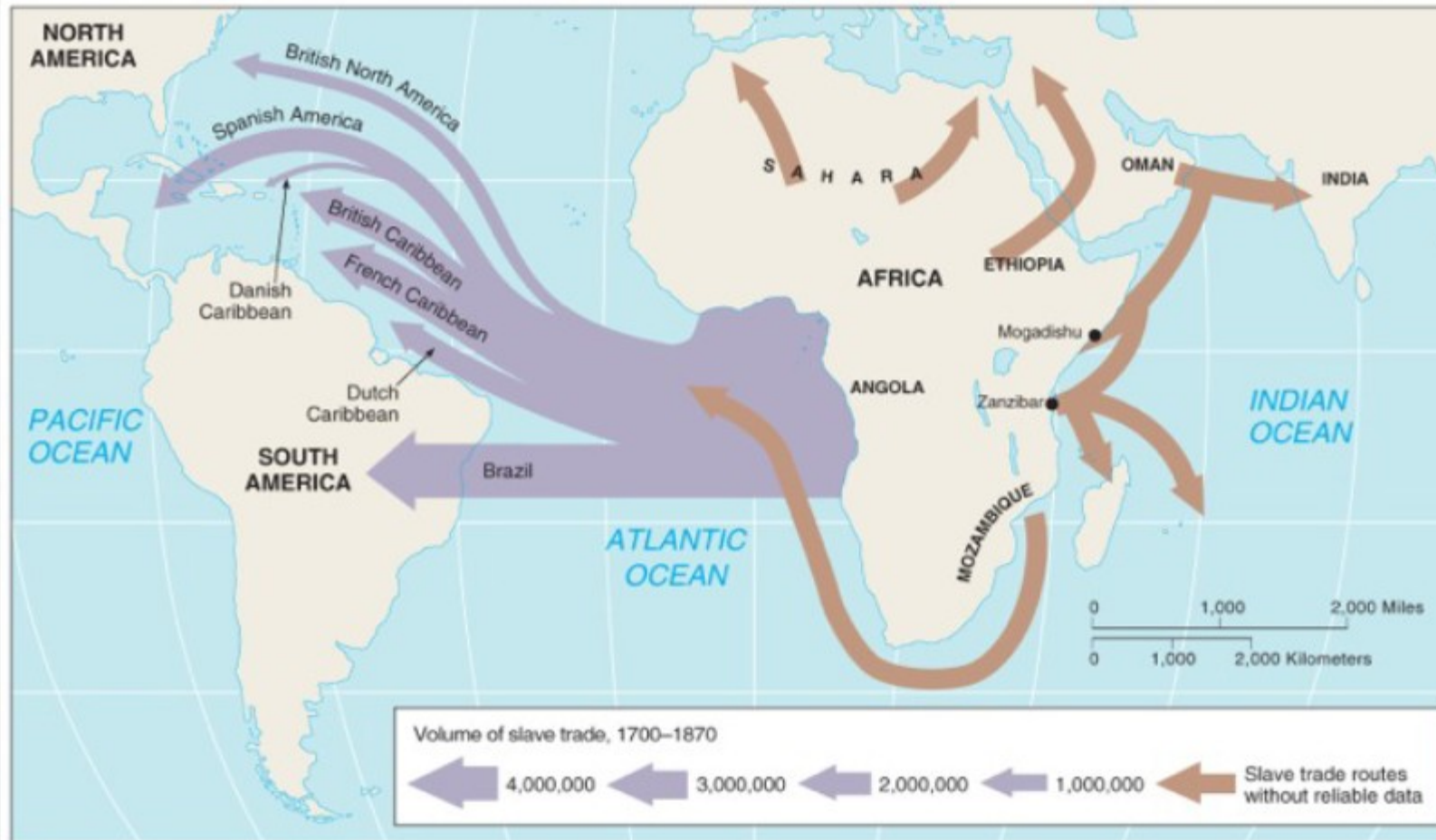

Migration since 1500

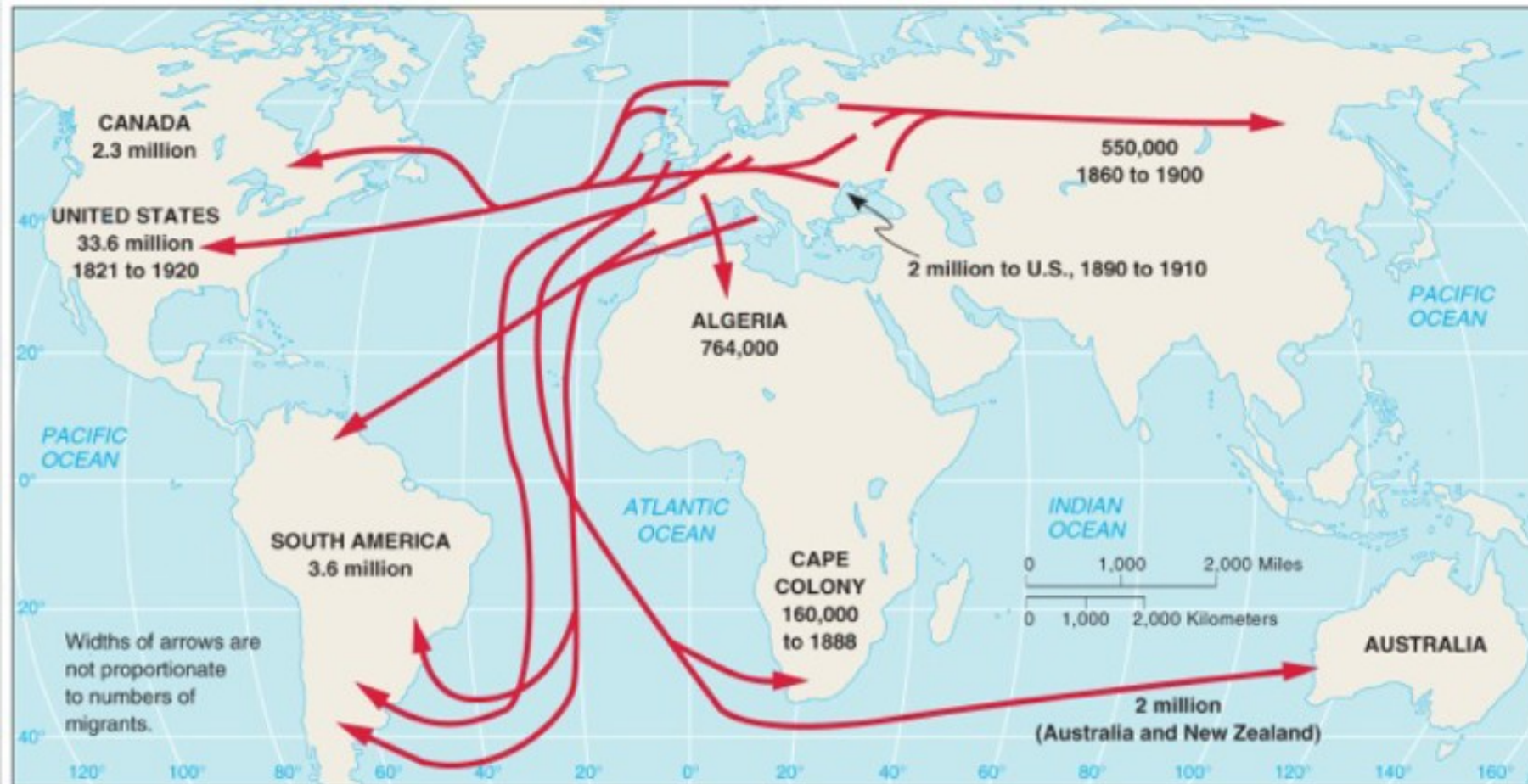
Copyright © The McGraw-Hill Companies, Inc. Permission required for reproduction or display.

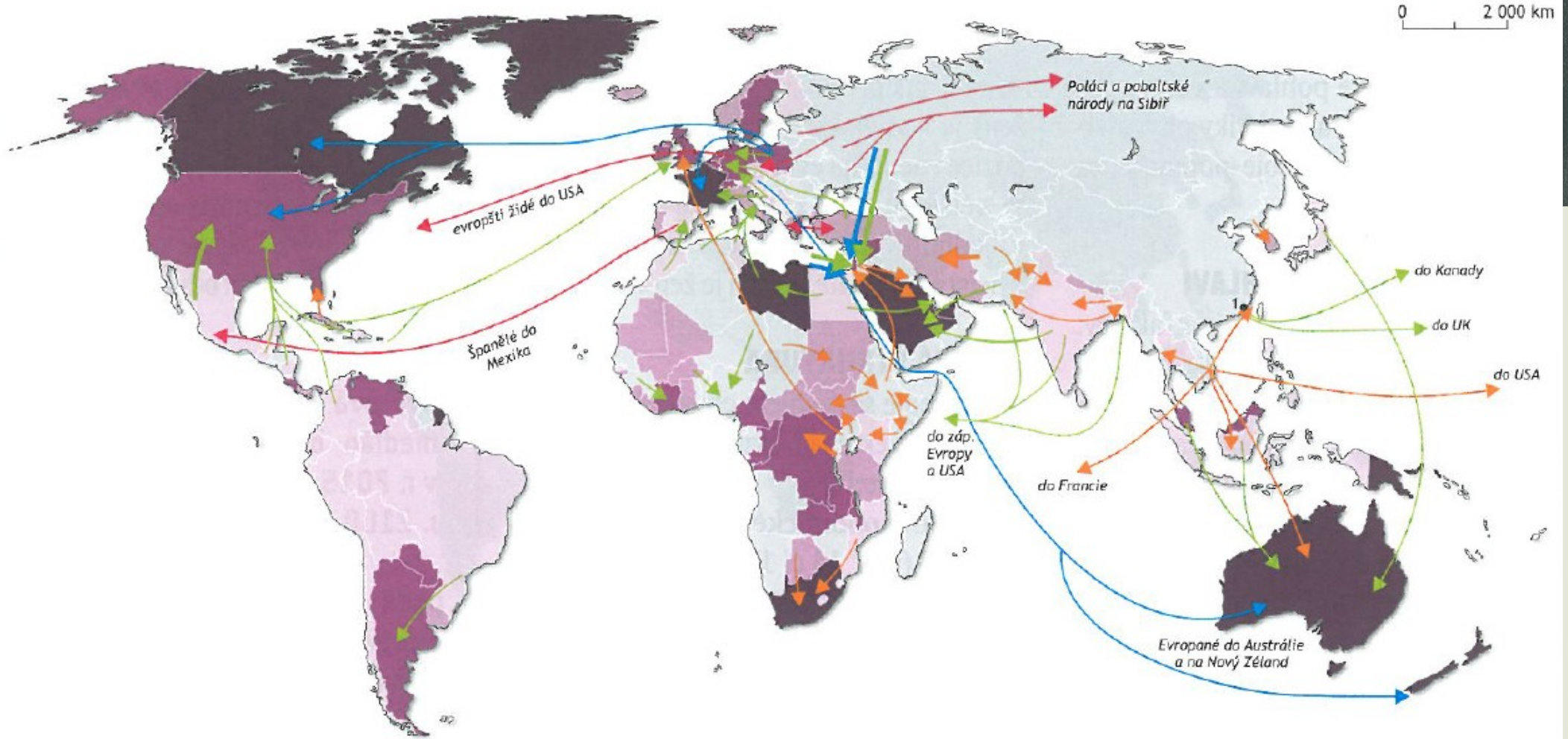
Forced Movement of Slaves out of Africa

European Migration in 19th-20th Centuries

Migrace ve 20. století

LEGENDA

Podíl jinde narozených osob na obyvatelstvu (v %)

Poznámka: Mapa znázorňuje migraci mezi lety 1918–1998.

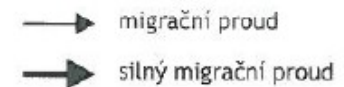
Migrační proudy

Nedobrovolná migrace

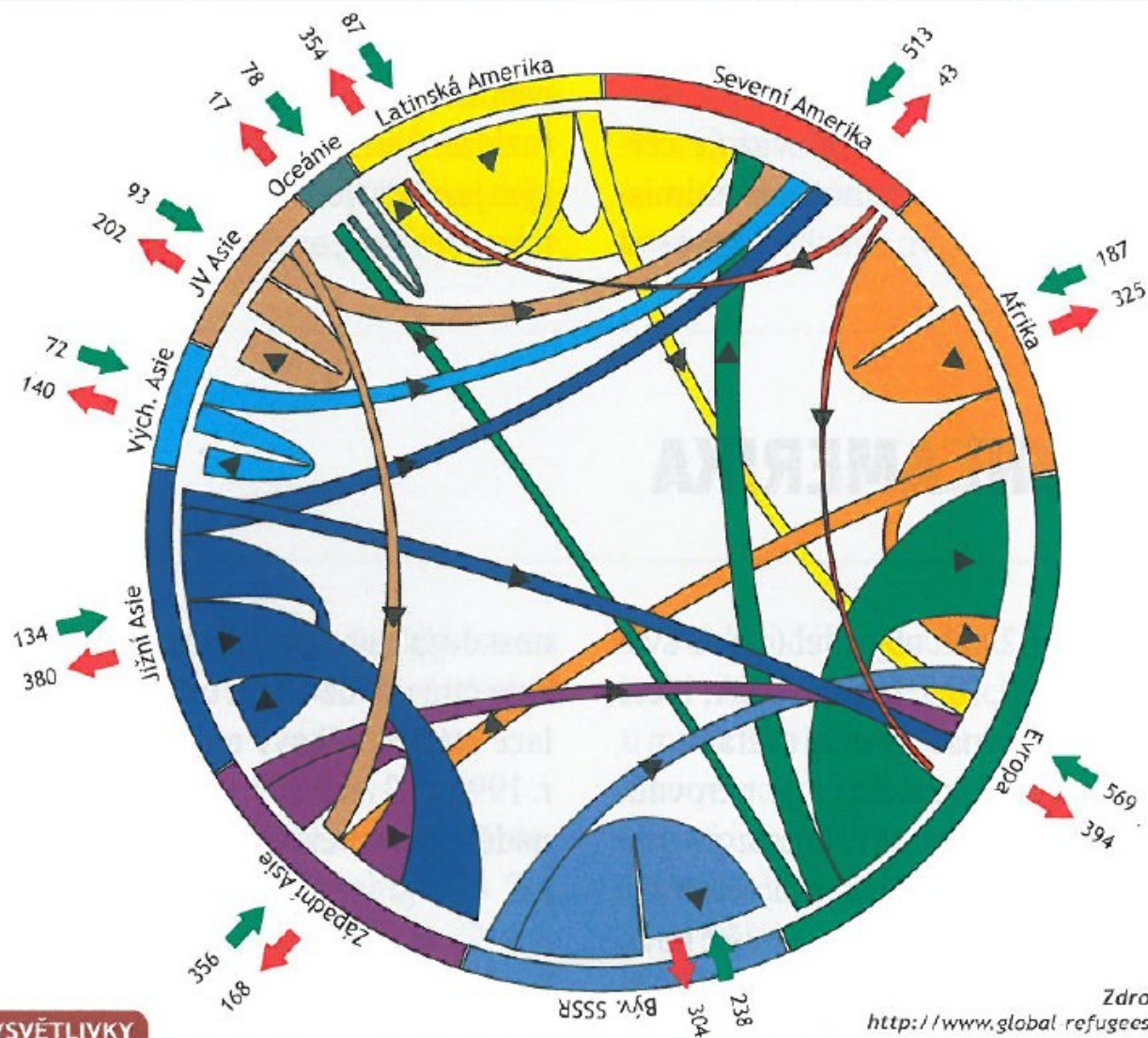

1 Hong Kong

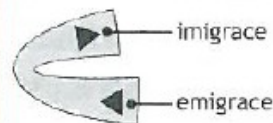
Zdroj dat: <http://www.connectmydna.com>

Migrace mezi regiony

VYSVĚTLIVKY

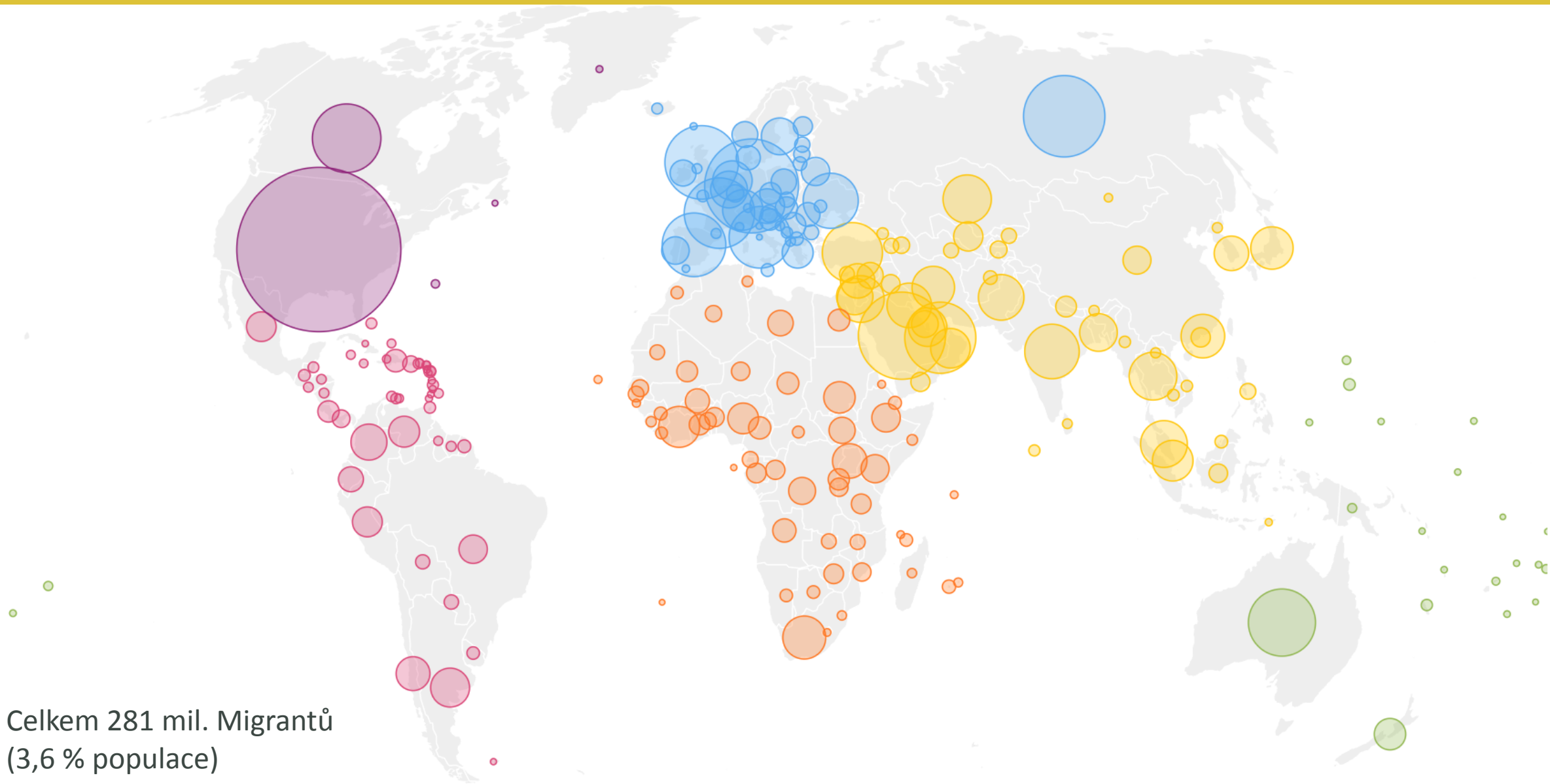
Migrace mezi regiony (2015)

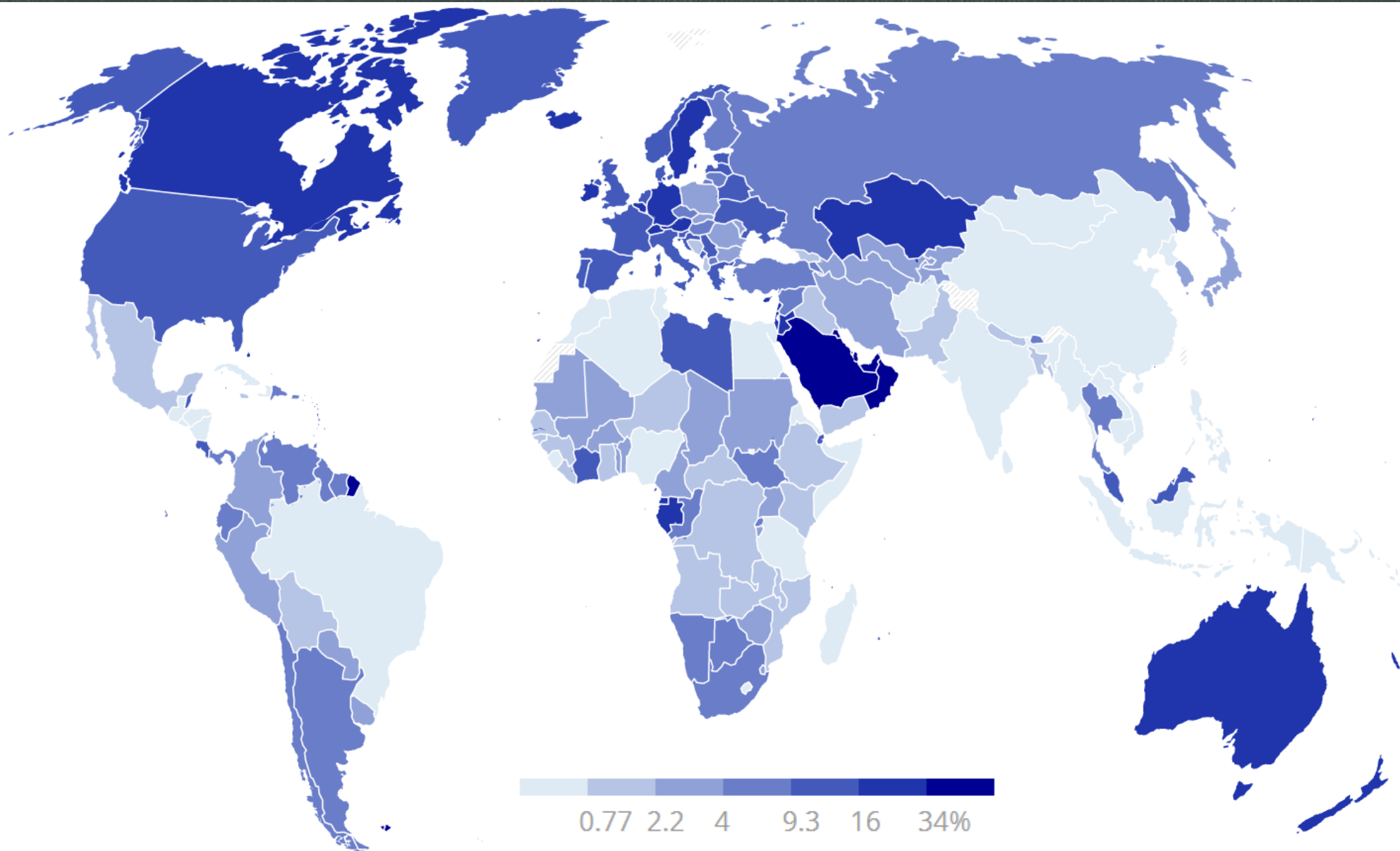
- ➔ počet imigrantů (v tis.)
- ➔ počet emigrantů (v tis.)

Poznámka:

Stupnice je spojitá, tloušťka čar přibližně odpovídá počtu migrujících osob. Znázměny jsou pouze hlavní migrační proudy.

Celkem 281 mil. Migrantů
(3,6 % populace)

Zdroj: IOM, <https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2020-interactive/>

Přistěhovalí x vystěhovalí

Přistěhovalí

- osoba, jenž se přistěhovala do určité územní jednotky (obec, město, kraj, ČR)
- Nutná změna trvalého bydliště!
- = imigrace

Vystěhovalí

- osoba, jenž se vystěhovala z určité územní jednotky (obec, město, kraj, ČR).
- Nutná změna trvalého bydliště!
- = emigrace

Reemigrace – návrat emigrujících obyvatel do původního prostoru

Repatriace – přestěhování obyvatel do těch prostorů, z kterých se násilně nebo dobrovolně vystěhovali - připravená a organizovaná, může být dobrovolná nebo vynucená

Ukazatele

- **Migrační obrat (Mo)** – úhrn přistěhovalých (hrubá imigrace) a vystěhovalých (hrubá emigrace) za stanovenou územní jednotku za určité období, zpravidla za kalendářní rok

$$M_o = I + E$$

- **Migrační saldo (Ms)**

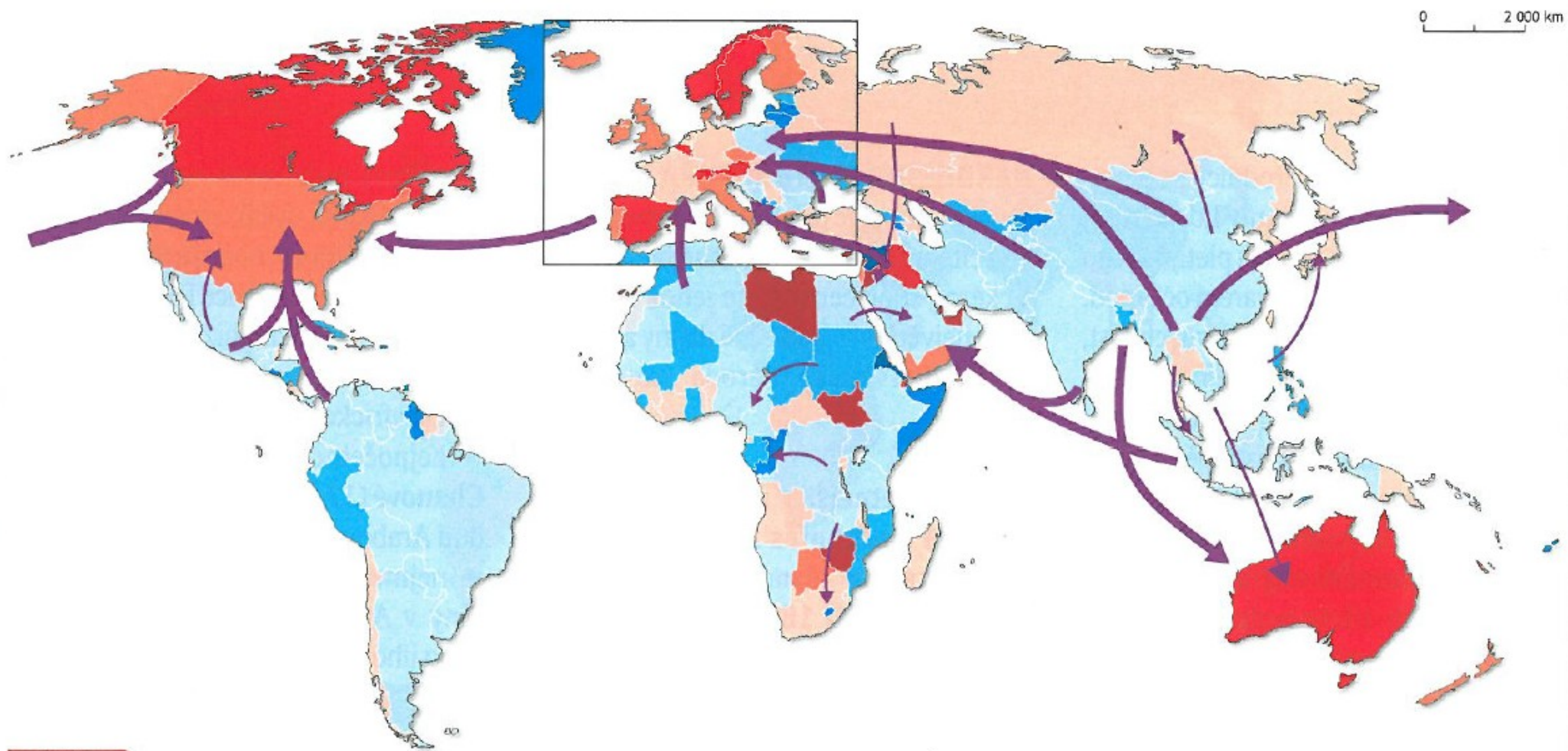
- Rozdíl mezi počtem imigrantů a emigrantů
- Kladné hodnoty znamenají, že území získává obyvatele migrací, záporné nám indikují, že migrací obyvatele ztrácí
- Společně s přirozeným přírůstkem je základním údajem pro bilance obyvatelstva

$$M_s = I - E$$

I = imigranti

E = emigranti

Migrační saldo

LEGENDA

Migrační saldo na 1 000 obyvatel

Dark Blue	Blue	Light Blue	White	Light Orange	Orange	Red	Dark Red	Grey
-10	-5	-2	0	2	5	10		chybějící data

Hlavní migrační tahy současnosti

- Thick purple arrow: hlavní migrační proud
- Thin purple arrow: vedlejší migrační proud

Poznámka:
Průměrné hodnoty za období 2012–2016.

Zdroj dat:
Školní atlas dnešního světa,
Terra, 2011, aktualizováno

Pravidelné a nepravidelné pohyby

- **Pravidelné (periodické) pohyby obyvatelstva**

- Dojíždka – za prací, do škol
- Evidence v rámci SLDB od r. 1961 u pracovní dojíždce a dojíždce do škol

- **Nepravidelné (dočasné) pohyby obyvatelstva**

- cestovní ruch
- služby, nákupy, sport, služební cesty

Celkový pohyb obyvatelstva

- Výsledek přirozeného a mechanického pohybu
- Charakteristika krátkodobého i dlouhodobého vývoje populace, použití v prognózách vývoje obyvatelstva
- Celkový přírůstek = porodnost – úmrtnost + imigrace – emigrace
- Hrubá míra celkového přírůstku (hmcp)

N = porodnost

M = úmrtnost

I = imigrace

E = emigrace

$\bar{S}$ = střední stav obyvatelstva

$$\text{hmcp} = \frac{(N - M) + (I - E)}{\bar{S}} * 1000$$